Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאטט ערשיינט צווייטמאל וואָכענטליך אונד קאָסטעט פֿיר עסטעררייך-אונגארן גאנציעהריג 8 גולדען עֿ. וו. האלביעהריג 4 „ „ פֿיערטעל-„ 2 „ „

פֿירס אויסלאנד: גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר. האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער פֿיערטעל-„ 2 „ 25 „

אנאָנצען אונד זאָנסטיגע פריוואט-אנצייגען ווערדען מיט 10 קר. פער 6 שפאלטיגע פעטיט-צייללע בערעכנעט.

יידישע פעסטער צייטונג

(מאָנטאג-אויסגאבע)

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערען אונד דער פרענומעראציאָנס-בעטראג בעגינגט מיט דעם עמפֿפֿאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין פעסט אלט-גאססע נר' 1. וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע. פרענומעראנטענזאממלער ערהאלטען 10% ראבאטט.

Nr. 40, זיעבענטער יאהרגאנג. | פעסט, יט אייר ה'ת'ר'ל'ה'. | Pest, den 24. Mai 1875.

אויס דעם אונגארישען רייכסטאגע.

דיא לעטצטען זיטצונגען דעם אונגארישען רייכסטאגעס האטטען וועניג אינטערעססע, וויל זיא עבען דיא לעטצטען וואַרען אונד יעדער דעפוטירטע שאָן אן זיינע היימרייזע דאכטע. דיא מיניסטער בעאיילטען זיך, אויף דיא פֿיעלען וויכטיגען אונד אונוויכטיגען אנפֿראגען, וועלכע ביז יעטצט אן זיא געריכטעט וואורדען, וויכטיגע אונד אונוויכטיגע אנטוואָרטען צו ערטהיילען, דאמיט מאן ניכט זאגע, דאס זיא פֿיעלע פֿראגען אונבעאנטוואָרטעט ליעסען. וויר האבען אים רייכסטאגע פֿיעלע אונוויססענדע דעפוטירטע, וועלכע אין איהרעם לעבען נאָך קיינע רעדע געהאלטען האבען אונד דאמיט מאן דאך וויססע, דאס דיא עקסיסטירען, פֿראגען זיא. — „ווער פֿראגט, דער וויס ניכט, אדער איזט איין אונוויססענדער!" זאָ הייסט עס אין אונזערער לעהרע. — איין בערימטער ידישער געלעהרטער זאגטע איינסט צו זיינעם קאללעגען: „איך ביטטע, מיך פֿיעל צו פֿראגען, דענן אנטוואָרטען האבע איך פֿיעלע, נור מאנגעלט עס מיר אן פֿראגען; בייא אנדערען איזט דיעס אומגעקעהרט!"

פֿרייטאג וואורדען נעמליך צווייא רייכסטאגס-זיטצונגען אבגעהאלטען, איינע מיטטאגס אונד איינע אבענדס אונד אין דיעזען צווייא זיטצונגען מוסטען זעכס פֿראגען בעאנטוואָרטעט ווערדען.

גלייך צו בעגינן דיעזער פֿרייטאג-זיטצונג וואורדע איין גראָסעס ביטט-געזוך דער איזראעליטישען געמיינדע אים מאטע-סאלקא (סאטמארער קאָמיטאט) פֿערלעזען. וואס פֿערלאנגטע נון דיעזע געמיינדע פֿאָם רייכסטאגע? ערזוכטע זיא פֿיעללייכט דארום, דאס רייכסטאג אונד רעגיערונג פֿיר דיא הערשטעללונג דעם שלעכטען קרעדיטעס אונד פֿיר דיא בעזייטיגונג דעם נאָך שלעכטערן געלד-מאנגעלס עטוואס טהון זאָללען, דאמיט ענדליך שאָן דיא שטאָקענדען געשעפֿטע בעססער געהען קאָננטען? — ניין! דיעזע געמיינדע האט נאָך אנדערע שמערצען. איין דייטשער פֿרעדיגער געניגט איהר ניכט מעהר, טראָטצדעם זיא אין יענער געגענד דיא ערסטע וואר, וועלכע איינען דייטשען פֿרעדיגער אנשטעללטע, זיא וויל נון יעטצט איינען אונגארישען פֿרעדיגער אנשטעללען, אבער דיעזער אונגארישע פֿרעדיגער מוס דירעקט אויס איינעם אונגארישען ראבבינאטס-סעמינאריאום זיין; אנדערס טהוט זיא עס ניכט! זיא ליעס דאהער דורך דען דעפוטירטען פעטשי איין געזוך אן דען רייכסטאג ריכטען, אין וועלכעם אום דיא באלדיגע אונד שנעללע ערריכטונג איינעם אונגארישען ראבבינאטס-סעמינאריאומס געבעטען ווירד, דא זיא יעטצט קיינען פֿרעדיגער פֿינדען קאנן, וועלכער איינע גוטע פֿרעדיגט אין אונגארישער שפראכע אבהאלטען קאָננטע. — דער רייכסטאג דאכטע זיך, דאס דיעזע סאלקאער געמיינדע זעהר בענײדענס-ווערטה איזט, וויל זיא יעטצט גאר קיינע אנדערע זאָרגע האט אונד דעם מיניסטער. וויא אויך דען העררען דעפוטירטען קאָננטע עס גאר ניכט איינפֿאללען, דען יעטצט צו שליעסענדען רייכסטאג פֿיר מעהרערע טאגע נאָך אָפֿפֿען צו האלטען, אום נור דאס וויכטיגע געזוך יענער אונוויכטיגען געמיינדע ערלעדיגען צו קאָננען. דאס געזוך אום דיא שנעללע אונד ראשע ערריכטונג דעם סעמינארס (דענן זאָנסט פֿערזיימען זיא עס) וואורדע גאנץ איינפֿאך אין דען קאסטען געלעגט, אין וועלכעם אלטע שריפֿטען אויפֿבעוואהרט ווערדען אונד ווער וויס, וויא לאנגע דיעזעס דרינגענדע געזוך אין יענעם קאסטען רוהיג שלאָפֿען ווירד.

ווענן יעמאנד ביז יעטצט אין איינער אונאָרדענטליכען וואָהנונג וואָהנטע, אונד דארויס אין איינע נייע וואָהנונג איינציעהען וויל, זאָ מוס ער דאפֿיר טראכטען, דאס דיא ביזהעריגען אונאָרדנונגען אין דער נייען וואָהנונג ניכט מעהר פֿאָרקאָממען זאָללען, ער שאפֿפֿט זיך דאהער איינע נייע הויז-אָרדנונג. אויך דער יעטציגע צו ענדע געהענדע רייכסטאג מוסטע דאפֿיר טראכטען, דאס דיא ביזהעריגען אונאָרדנונגען בייא דען בעראטהונגען, אים נעכסטען רייכסטאגע ניכט מעהר פֿאָרקאָממען זאָללען, אונד שאפֿפֿטע דאהער איינע נייע הויז-אָרדנונג, איבער וועלכע פֿרייטאג אונד זאמסטאג בעראטהען וואורדע. נאטירליך האטטע דא צו גוטער לעטצט יעדער דעפוטירטע עטוואס דריינצושפרעכען, דאמיט אויך נאָך יעטצט דיא העררען וועהלער פֿאָן איהם עטוואס צו הערען אונד צו לעזען בעקאָממען — אונד דורך דיעזע גראָסע שפרעכ- אונד רעדע-לוסט מוסטע מאן צווייטמאל דעם טאגעס זיטצונגען אבהאלטען.

הייטע אום 10 אוהר פֿאָרמיטטאגס היעלט דאס אונטערהויז איינע זיטצונג, אין וועלכער דאס קאָניגליכע האנדשרייבען פֿערלעזען וואורדע, אין וועלכעם עס הייסט, דאס דער קאָניג דיעסמאל ניכט פערזאָנליך דען רייכסטאג שליעסען ווירד, זאָנדערן דער מיניסטער-פרעזידענט וועגקהיים אלס שטעללפֿערטרעטער דעם קאָניגס. היערויף היעלט דער רייכסטאגס-פרעזידענט גיצי איינע גראָסארטיגע שלוס-רעדע, אין וועלכער ער דיא דרייא-יעהריגע טהעטיגקייט דיעזעס רייכסטאגעס שילדערטע. אום 1 אוהר נאכמיטטאגס גינגען דיא דעפוטירטען צו דען מאגנאטען אין דאס אבערהויז אונד אין דיעזער געמיינזאמען זיטצונג האטטע מיניסטער וועגקהיים דיא טהראָן-רעדע פֿערלעזען. דיא טהראָן-רעדע וואר דיעסמאל גאנץ קורץ. — וויא עס הייסט, ווירד גלייכצייטיג איין צווייטעס קאָניגליכעס האנדשרייבען ערשיינען, אין וועלכעם דער נייע רייכסטאג שאָן פֿיר דען 28-טען אויגוסט איינבערופֿען ווירד. דער געזעטצליכע טערמין דער רייכסטאגס-וואהלען איזט פֿאָם ערסטען ביז צום צעהנטען יולי. — דאס אויספֿיהרליכע היעריבער ווערדען וויר אים נעכסטען בלאטטע מיטטהיילען.

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (קאָממט אונזער קאָניג נאך גאליציען?) דיא קאיזער-רייזע נאך גאליציען, וועלכע פֿריהער שאָן אלס זיכער אונד געוויס בעצייכנעט וואורדע, איזט יעטצט ווידער צווייפֿעלהאפֿט געוואָרדען. איינע נייעסטע דעפעשע מעלדעט וואָהל, דאס דער גאליצישע לאנדעסמארשאלל פאָטאָצקי נאך וויען בערופֿען וואורדע, אום זיך מיט איהם וועגען דער קאיזער-רייזע צו בעראטהען; דאגעגען מעלדען ווידער אנדערע נאכריכטען, דאס דער קאיזער דיעזען זאָממער נאך גאליציען ניכט קאָממט. עס ווערדען היעריבער פֿערשיעדענע גרינדע אנגעגעבען. איינינע זאגען, דאס זיך דער קאיזער וועגען זיינער ליעבע אונד נאכגיעביגקייט אן דיא פאָלען, מיט דעם קאיזער פֿאָן רוסלאנד פֿערפֿיינדען קאָננטע. איינינע מיינען ווידער, דאס דער קאיזער פֿאָן זיינער רייזע נאך דאלמאציען זעהר ערמידעט איזט, וועסהאלב עס איהם אונאנגענעהם ווערע, אים האָכזאָממער איינע זאָ גראָסע רונדרייזע נאך גאליציען צו מאכען. — ווידער אנדערע מיינען, דער קאיזער בעפֿירכטעט, דאס מאן אין גאליציען אונד אין דער בוקאָווינא אויף דיא עמפֿפֿאנגס-פֿאראדען זעהר פֿיעל געלד אויסגעבען ווירד, וואס בייא דעם היטיגען געלד-מאנגעל ניכט ווינשענס-ווערטה איזט. אונד ענדליך מיינען ווידער אנדערע, דאס דעם קאיזער זעלבסט דיא רייזע-אויסגאבען צו פֿיעל זינד; זיינע רייזע נאך דאלמאציען האטטע איהם אונגעהייערע סוממען געקאָסטעט אונד ווענן איהם אויך דיא גאליצישע רייזע פֿיעל קאָסטען ווירדע, דאנן ווירדען דיא היעריגען פֿעסטגעזעטצטען האָף-אויסגאבען ניכט מעהר גענוגען.

* (אונזערע קאָניגין) בעגיבט זיך הייטע אין דאס באד אישל, וואָ זיא לענגערע צייט פֿערווייאלען ווירד.

* (אן דאָן אלפֿאָנזאָ) שיקטע אונזער קאָניג איין זעהר גנעדיגעס האנד-שרייבען, אין וועלכעם איהן דער קאָניג פֿיר דיא לעטצטהין ערליטטענען בעשימפֿפֿונגען טראָסטעט.

* (ניכט גראף בעלרופט) איזט צום עסטעררייכישען אקערבויא-מיניסטער ערנאננט וואָרדען, זאָנדערן גראף היראָניטוס מאננספֿעלד. (גראף מאננספֿעלד איזט איין שוויעגערזאָהן דעם אונגארישען גראפֿען פֿעסטעטיטש פֿאָן טאָלנא.)

* (ער האט דיא קינדער גוט פֿערזאָרגט!) דער גענענווערטיגע קאָניג פֿאָן דענעמארק זוכט אללע זיינע קינדער אויף טהראָנען צו בריינגען. זיין עלטעסטער זאָהן איזט נאטירליך זיין טהראָנפֿאָלגער, דער צווייטע איזט שאָן קאָניג פֿאָן גריעכענלאנד, איינע זיינער שאָנען טאָכטער איזט דיא פֿרויא דעם רוסישען קראָנפרינצען, וועלכע אלזאָ נאך אלעקסאנדערס טאָד קאיזערין פֿאָן רוסלאנד ווירד, זיינע צווייטע טאָכטער איזט דיא פֿרויא פֿאָם ענגלישען קראָנפרינצען, וועלכע זאָמיט נאך דעם טאָדע דער קאָניגין וויקטאָריא, קאָניגין פֿאָן ענגלאנד ווירד. — נון, אין דער פֿאמיליע דעם גראפֿען ערנסט פֿאָן פֿעסטעטיש איזט דאסזעלבע פֿערהעלטניס. דיא טאָכטער דיעזעס גראפֿען ווערדען וואָהל קיינע קאָניגינגען, אבער אללע האבען מיניסטער צום מאננע. פֿאָן זיינען דרייא טאָכטערן האט דיא איינע צום מאננע דען געוועזענען מיניסטער-פרעזידענטען קארלאָס אויערספערג, דיא צווייטע דען יעטציגען עסטעררייכישען מיניסטער-פרעזידענטען אדאָלף אויערספערג אונד דיא דריטטע דען גראפֿען מאננספֿעלד, וועלכער יעטצט עסטעררייכישער אקערבויא-מיניסטער געוואָרדען איזט.

* (איינע וויכטיגע אודיענץ.) דער רוסישע געזאנדטע אין וויען (נאמענס נאָוויקאָף) רייזטע אם 20. מאי צו זיינעם קאיזער נאך עמס אונד פֿאָר זיינער אברייזע האטטע ער בייא אונזערעם קאָניגע איינע לענגערע אודיענץ.

* (אויפֿגעשאָבען איזט ניכט אויפֿגעהאָבען!) דיא שלוסוואָרטע אונזערעם לייט-ארטיקעלס פֿאָן נר' 36 פֿינדען יעטצט איינען ווידערהאלל אויך אין דען דייטשען אונד אונגארישען צייטונגען. אללע בעטראכטען יעטצט דען דייטש-פֿראנצאָזישען קריעג נור אלס אויפֿגעשאָבען, אבער ניכט אלס אויפֿגעהאָבען. דאס היעזיגע גראָסע דייטשע בלאטט „פעסטער לאָיד" שרייבט אין זיינעם

קאָניג האטטע איהן אויף זיינער רייזע נאך דאלמאציען מיטגענאָממען אונד דיא היטצע אין דער קיכע דעם שיפפעס האט זיינען וואהנזינן פעראורזאכט. ער קייפטע זיך פיעלע וואפפען אונד זעהר שאָנע פאָגעל פיר גראָסע סוממען, וואס דען לייטען גלייך פערדעכטיג וואר. פלאָטצליך ליעף ער הערום אויף דעם שיפפע אונד ווארף זיינע פאָגעל, זיינע וואפפען אונד זיין געלד אין דאס מעער אונד ריעף: „איך בין איין נארר אונד מיינע עלטערן זאממט גאנצער פאמיליע ווארען נאררען אונד זינד נאך נאררען!" אלס דער קאָניג דאס ערבליקטע, ליעס ער גלייך דען וואהנזיניגען פעסטנעהמען אונד איהן דורך דען דאָקטאָר אונטערזוכען. באלד ווארדע ער מאָב-זיכטיג אונד האט אללע רייזענדע צו שלאגען אונד צו בייסען אנגעפאנגען. מאן בראכטע דען וואהנזיניגען גלייך אין דאס מיליטער-שפיטאל נאך פיאומע אונד טעלעגראפירטע זיינער מוטטער נאך וויען, וועלכע אויך מיט דעם נעכסטען צוגע אין פיאומע איינגעטראָפפען וואר. וועהרענד דעם קאָניגליכען בעזוכעס דעם פיאומאנער מיליטער-שפיטאלעס וואר דער אונגליקליכע קאָך גערעדע אים העפטיגען וויטהען, זאָ דאס זיך דער קאָניג איבער איהן בלאָס דיא אויספיהרליכסטען בעריכטע ערשטאטטען לאססען קאָננטע אונד זיינע זאָרגפעלטיגע בעהאנדלונג אנעמפפאָהלען האטטע. דער אונגליקליכע האטטע נעבען וייב אונד קינד אויך דיא מוטטער אויסצוהאלטען, וועלכע נון יעטצט וויטער דיא בעצאהלונג פאָם האָפע ערהאלטען ווערדען.

*) (איינע הייטיגע דעפעשע מעלדעט), דאס מאן פאָן דען ערטרונקענען וואלל-פאהרערן אין דעם פלוסע מור בערייטס 53 טאָדטע הערויסגעצאָגען האטטע.

*) (איינע שלעגערייא בייא איינער ראבבינער-וואהל.) אין דער איזראעליטישען געמיינדע אין סניאטין (גאליציען) האט אונלענגסט איינע שרעקליכע שלעגערייא וועגען דער וואהל איינעס נייען ראבבינערס שטאטטגעפונדען. דיא אָרטהאָדאָקסען וואָללטען ניכט דען ראבבינער דער פאָרטשריטטלער אונד דיא פאָרטשריטטלער וואָללטען ניכט דען ראבבינער, וועלכען דיא אָרטהאָדאָקסען וואָללטען. אלס נון דער ראבבינער דער פאָרטשריטטלער קאם, בעשימפפטען איהן דיא אָרטהאָדאָקסען אונד האטטען איהם דיא פענסטער איינגעשלאגען. אלס נון דאגן דער ראבבינער דער אָרטהאָדאָקסען אנלאנגטע, בעשימפפטען ווידער דיא פאָרטשריטטלער דען אָרטהאָדאָקסען-ראבבינער אונד עס קאם צו איינער זאָלכען שלעגערייא, בייא וועלכער איין פיהרער דער פאָרטשריטטס-פארטייא געטאָדטעט אונד מעהרערע פערזאָנען פערוואונדעט וואור-

דען. שאנדארמען מוסטען דיא אָרדנונג אין דיעזער קריעגערישען איזראעליטען-געמיינדע הערשטעללען.

*) (אונזערע אדרעססע.) זייט דעם 1-טען מאי בעפינדעט זיך אונזערע רעדאקציאָן ניכט מעהר אין דער רעטטיג-גאססע נו' 7, זאָנדערן אין דער אלט-גאססע נו' 1, דריטטען שטאָק, טהיר 25, וואס וויר פיר דיאיעניגען, וועלכע אונס היער בעזוכען וואָללען, האָפליכסט אנצייגען. — פיר געלד-בריעפע אונד פאָסט-אנווייזונגען גענינגט דיא איינפאכע אדרעססע: **„מ. רייז, רעדאקטער דער יידישען פעסטער צייטונג אין פעסט".** (M. REIS) Redakteur der jüdischen Pester Zeitung in Pest.) — איינע נעהערע אנגאבע דער גאססע אונד וואָהנונג איזט ניכט נאָטהווענדיג, דא אונזערע אדרעססע אויף דער היעזיגען פאָסט שאָן גענויא בעקאנגט איזט.

☞ דיא נייא איינגעטרעטענען פרענומעראנטען ערהאלטען דען אנפאנג פאָם ראמאן וויא אויך דיא ביזהער ערשיענענען 2 ביכעל איבער דיא נייען מאסע אונד געוויכטע אונענטגעלטליך צוגעשיקט. — זאָללטע אבער איינעם נייען פרענומעראנטען דיעזעס פערשפראָכענע אויס פערגעססענהייט ניכט צוגעשיקט ווערדען, זאָ בישטען וויר, זיך דירעקט אן אונס (מ. רייז, רעדאקטער דער „יידישען פעסטער צייטונג") ווענדען צו וואָללען.

געשעפטסבעריכט.

ווייצען, טהייס-ווייצען 88-פפינדיגער 5.25 גולד. — אָבערלענדער 85-פפינדיגער 4.30 גולד. — באנאטער $85\frac{1}{4}$-פפינדיגער 4.55 גול' אללעס פער דרייא מאָנאטע אונד פער צאָלל צענטנער.

קוקורוץ 3.05—2.92 גול' פער צאָלל-צענטנער אונד פער קאססא.

האפער 2.15—2.10 גולדען פער 50 פפד.

ווייצען נענען דיא פאָריגע פריי-נאָטירונג ווינד דיא היינטיגען פרייזע אום 15 קר. געפאללען. — פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 4.43 — 4.45 גולד. —

האפער פער פריה-יאהר 2.01—2.03 גול.

קוקורוץ פער מאי-יוני 3.12—3.14 גולד.

רעפס: פער 150 פפונד קאָהל-רעפס פער אויגוסט-סעפטעמבער $10\frac{7}{8}$—$10\frac{6}{8}$ גולד, באנאטער פער יולי-אויגוסט $10\frac{3}{8}$—$10\frac{5}{8}$ גולד. —

וויענער פרייזע.

שפיריטוס: פרוכט-שפיריטוס 42 קר.

וויענער שלאכטפיעהמארקט: דיענסטאג ווארד דער וויענער שלאכטפיעהמארקט שוואך בעזוכט. פאָרהאנדען ווארען אים גאנצען 3638 שטיק רינדער אונד מאן בעצאהלטע פיר אונגארישע מאסט-אָכסען פער צענטנער 27—29 גולד. פיר גאליצישע 26—29 גולד.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

אנצייגען.

קאָנקורז.

אין דער איזראעליטישען אָרטהאָדאָקסען געמיינדע Nagy Jóka (פרעסבורגער קאָמיטאט) איזט דיא שטעללע איינעס שו"ב וקורא אונד גוטען בעל תפלה מיט דעם יאהרעסגעהאלטע פאָן 500 גולדען מיט איינבערעכנעטער שחיטה אונד פרייער וואָהנונג זאָגלייך צו בעזעטצען.

בעווערבער וואָללען צו איינעם פראָבע-פאָרטראגע ערשיינען. רייזעשפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט.

נאָדי-יויקא, אים מאי 1875.

מ. גראָטטא,
פאָרשטעהער דער איזר. אָרטהאָ. געמיינדע.

קאָנקורז.

אין דער איזר. אָרטהאָדאָקסען געמיינדע צו Nagy Kálló (סאבאָלטשער קאָמיטאט) איזט דיא שטעללע איינעס ש"ץ ושו"ב צו בעזעטצען. רעפלעקטירענדע מיססען מיט קבלות פאָן גאוני זמנינו פערזעהען זיין, אונד איבער איהרען פריהערען שטעננ-רעליגיאָזען לעבענסוואנדעל זיך לעגיטימירען. געהאלט 500 גולדען יעהרליך נעבסט פרייער וואָהנונג אונד איבליכען נעבענאיינקינפטען. דיא צייט צום פראָבעפאָרטראגע צו ערשיינען איזט ביז איינקלוזיף קאָממענדען שבועות פעסטגעזעטצט. רייזעשפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט.

נאָדי-קאללוי, אים מאי 1875.

סאמועל נייווירטה,
פאָרשטעהער.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען אָרטהאָדאָקסען געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק, גוטען בעל תפלה אונד בעל קורא, מיט דעם יאהרעס געהאלט פאָן 350 גולד. נעבסט פרייער וואָהנונג אונד נעבענעמאָלומענטען צו בעזעטצען. רעפלעקטירענדע מיט קבלות פאָן אָרטהאָדאָקסען ראבבינערן פערזעהען, האבען ביז 25-טען יוני צום פראָבע-פאָרטראגע צו ערשיינען. נור דער אקצעפטירטע בעקאָממט רייזעשפעזען.

באלקאן (סאבאָלטשער קאָמיטאט) מאי 1875.
דער פאָרשטאנד.

☞ פיר אנגאָנצען איזט דיא רעדאקציאָן ניכט פעראנטוואָרטליך.

פרוכטפרייז-טאבעללע

פרוכטע	קוואליטעטס געוויכט	פער צאָלל-צענטנער
ווייצען, באנאטער	84	4.10—4.20
" "	85	4.25—4.35
" "	86	4.45—4.50
" "	87	4.50—4.60
" "	88	4.60—4.70
" "	89	4.70—4.75
" טהייס	84	4.45—4.50
" "	85	4.60—4.70
" "	86	4.75—4.85
" "	87	4.90—4.95
" "	88	4.95—5.05
" "	89	5.05—5.10
" פעסטער באָדען	84	4.[illegible]0—4.40
" "	85	4.50—4.60
" "	86	4.65—4.70
" "	87	4.75—4.80
" "	88	4.80—4.95
" "	89	4.95—5.—
" ווייסענבורגער	84	4.45—4.55
" "	85	4.65—4.75
" "	86	4.80—4.90
" "	87	4.95—5.—
" "	88	5.05—5.10
" "	89	5.10—5.15
		פער מעטצ'
קאָרן	80	3.60—3.50
גערסטע מאלץ	72	3 ——2.70
" פוטטער	72	2.65—2.55
האפער	50	2.15—2.10
קוקורוץ באנאטער	פער מעטצען	3.15—3.10
אנדערע גאטטונג	צענטנער	3.——3.05
הירזע	75	2.90—2.80

קורז-טאבעללע פאָם 19 מאי

באללען-מעהל

	פל	קר
נומער 0	22	10
" 1	21	30
" 2	20	30
" 3	19	10
" 4	17	50
" 5	14	90
" 6	12	60
" 7	11	20
" 8	9	60
" $8\frac{1}{2}$	8	0

געלד-קורז

	פל	קר
[illegible]	102	55
דוקאטען	5	28
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	8	90
נאפאָלעאָנד'אָר	8	90
פרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	1	63
רוסישע רובעל	1	53

לאָזע.

	פל	קר
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	137	50
דעטטא צו 50	133	50
1860-ער גאנצע לאָזע	111	80
דעטטא פינפטעל	116	25
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	104	25
1839 ראָטהשילד-לאָזע גאנצע	272	—
דעטטא פינפטעל	243	50
קאמא רענטענשיינע	21	50
קרעדיט-לאָזע	166	—
טריעסטער לאָזע פער 100 גולדען	111	—
טריעסטער לאָזע פער 50	56	—
דאָנוי-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאָזע	95	25
סאלם צו 40 גולדען	36	75

	פל	קר
פאלפי צו 40 גולדען ק. מ.	27	75
קלארי צו 40 " "	27	50
סט. גענאָיס צו 40 " "	27	75
אָפנער צו 40 " "	27	75
ווינדישגרעטצער צו 20 גולדען ק. מ.	21	25
וואלדשטיין צו 20 " "	22	75
קעגלעוויטש צו 10 " "	12	—
רודאלפס-לאָז צו 10 " "	13	50
[illegible] צו 20 " "	15	50
אינסברוקער לאָזע	17	—
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16	—
קראקויער לאָזע	16	25
טירקען לאָזע	55	25
דעטטא 120 פראנקס איינצאהלונגען	—	—
אונגארישע פרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	82	—
דעטטא צו 50 גולדען	81	50
וויענער-לאָזע	105	50

ווערטה-פאפיערע.

	פל	קר
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	82	15
טעמעשוואר-באנאטער	79	75
זיעבענבירגישע	78	—
גאליצישע	87	—
בוקאווינער	86	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	100	—
ווינצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאָנען	75	25
פעסטער שפארקאססען-באהן	226	—
אָפנער שפארקאססען-באהן	73	—
מוניציפאל-באנק	33	75
אנגלא-באנק I. עמיסיאָן	11	50
אונגארישע באָדען-קרעדיט	78	—
שפאר- אונד קרעדיט-פעראיין	93	75
אונגארישע קרעדיט-באנק	223	25

	פל	קר
פעסטער קאָממערציאל-באנק	795	—
פעסטער [illegible]-באנק	314	—
פראנקא-אונגארישע	61	—
אינדוסטריע-באנק-אקציען	50	75
אָפנער קאָממערציאל-באנק	155	—
לאנדעס צענטראל-שפאר-קאססע	89	50
אָפנער ביירגערליכע	—	—
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	[illegible]	—
פעסטער [illegible]	48	—
פעסט-אָפנער הייפאָטהעקען	139	50
דעטטא צווייטע עמיסיאָן	—	—
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט-אינסטיטוטס צו 5 איינהאלב פראָצענט	86	50
דער אונגארישען היפאָטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פראָצענט	78	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראָצענט	86	75
דעטטא צו 6 פראָצענט	87	75
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	88	25
קעטטען-בריק-אקציען	85	50
נאָרד-אָסט-באהן	122	50
אלפאלד-פיומאנער	131	—
אונגארישע אָסטבאהן	49	50
טהייס באהן	194	75
ליעבענבערגער באהן אקציען	—	—
קאשוי-אָדערבערגער באהן אקציען	134	50
פראנץ-יאָזעפ'ס באהן אקציען	167	50
קארל-לודוויג-באהן אקציען	233	75
לעמבערג-טשערנאָוויטץ-יאססי באהן	140	25
קרעדיט-אקציען	235	75
[illegible]-באנק	962	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1875. Druck v. Moritz Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

פאָן דער צערשטאָרונג ירושלים'ס ערריכטעט האט. וואָ זינד נון דיא פיעלען שעטצע, דאס פיעלע גאָלד אונד זילבער, וועלכע טיטוס פאָן ירושלים נאָך ראָם בראכטע? וואס מאג דא אללעס זייט 2628 יאהרען אין דען פלוס טיבער הינייגעפאללען זיין אונד וויא פיעלע שעטצע מיססען זיך אויף זיינעם גרונדע בעפינדען? — דיעזע פראגען האבען שאָן זעהר פיעלע לייטע בעשעפטיגעט אונד שאָן צו אנפאנג דעם פאָריגען יאהרהונדערטס זינד דיא ראָמישען יודען ביים פאפסטע אים דיא ערלויבניס איינגעקאָממען, דען פלוס טיבער דורכזוכען צו דירפען. דיא יודען וואָללטען דיעזען פלוס אויף איינע אנדערע זייטע אבלייטען לאססען, אום נאכהער דען טראָקען געלעגטען גרונד אונטערזוכען צו קאָננען. זיא וואָללטען דעם פאפסטע פיר דיעזע בעוויללינונג 20 מילליאָנען פראנקס צאהלען, אינדעם זיא האָפפטען, צעהנמאל זאָ פיעלע ווערטה-שעטצע צו פינדען, אלס זיא דאַרויף פעראויסגאבטען. דער פאפסט וואָללטע איהנען אבער דיעזע בעוויללינונג דאָך ניכט ערטהיילען — אונד הייטע אונטערנימט דיא איטאליענישע רעגיערונג זעלבסט דיעזעס רעגולירונגס-ווערק דער טיבער! גאריבאלדי וואר עס, וועלכער דיעזען פלאן פאָרלעגטע אונד נון ווירד יעטצט אויך דיעזער פלאן אויסגעפיהרט ווערדען. וויר זינד נון נייגיעריג אויף דיא אוצרות, וועלכע דאָרט געפונדען ווערדען.

* (איינע עדלע טהאט.) גראף ניקאָלויס סאפארי, וועלכער פאָרגעסטערן אם איפער דער דאָנוי געריסטען איזט, זאה וויא זיך איין יונגער מאנן אין דאס וואססער שטירצטע אונד באלד אויך ערטרונקען וואָרדען ווערע. דער גראף שטירצטע זיך פאָם פפערדע אין דאס וואססער אונד דא ער איין אויסגעצייכנעטער שווימער איזט, קאָננטע ער דען זעלבסט-מאָרדער רעטטען — אונד אלס ער זיך איבערצייגטע, דאס דער יונגע מאנן, נאמענס קארל שוויגער, בלאָס אויס נאָטה איינען זעלבסט-מאָרד בעגעהען וואָללטע, איבערגאב ער איהם גלייך 50 גולדען אונד פערשפראך איהם פיר זיינע צוקונפט צו זאָרגען.

* (איינע זעהר ריהרענדע געשיכטע) מעלדעט יעטצט דיא פראנקפורטער צייטונג. אין איינעם פראנקפורטער גאסטהויזע וויילטע זייט איניגען וואָכען איינע יידישע פאמיליע, איין מוטטער אונד דרייא קינדערן בעשטעהענד, וועלכע דיא ריקקונפט דעם פאטערס נאמענס פריעדריך הירשבערג אויס אמעריקא ערווארטעטע. ער העטטע אויך שאָן אם 3. מאי אין פראנקפורט איינטרעפפען זאָללען. פלאָטצליך קאם דיא דעפעשע פאָן יענעם שרעקליכען שיפפברוכע (וועלכען וויר אין נר' 38 מעלדעטען) אונד דיא אונגליקליכע פרויא איזט אין אָהנמאכט געפאללען, דענן איהר מאנן האטטע איהר פאָר 3 וואָכען טעלעגראפירט, דאס ער מיט דעם שיפפע „שיללער" קאָממען ווערדע אונד עבען דיעזעס שיפף איזט צו גרונדע געגאנגען. באלד ערשיען אויך דער אמטליכע אויסווייז איבער דיא פעהלענדען פערזאָנען פאָן יענעם שיפפע אונד אויך דער נאמע פריעדריך הירשבערג שטאנד אין יענעם אויסווייזע; דענן דעריעניגע, וועלכער איינע פאהר-קארטע לאָזט, ווירד אין דאס שיפפס-פראָטאָקאָלל איינגעטראגען, אונד דעריעניגע, וועלכער ביים אויסשטייגען פעהלט, ווירד אמטליך גלייך אלס ערטרונקען בעצייכנעט. — אם 18-טען מאי איזט נון איינע דעפעשע איים נעוו-יאָרק (אמעריקא) אין פראנקפורט איינגעטראָפפען אונד אין דיעזער דעפעשע ענטשולדיגטע זיך דער מאנן פריעדריך הירשבערג, דאס ער וואָהל איינע פאהר-קארטע פיר דאס שיפף שיללער געלאָזט האטטע, ער האבע אבער דיעזעס שיפף פערשפעטעט, וועסהאלב ער ערסט מיט דעם נעכסטען שיפפע אנקאָממען ווערדע. — ווער איין פיהלענדעס הערץ האט, קאנן דיא פריידען דעם וויבעס אונד דער קינדער מיטפיהלען.

* (געגען דיא פוטצ-זוכט דער דאמען.) אין דער גענעראל-פערזאממלונג דעם לאנדעס-פרויען-פעראיינעס, וועלכע היער אבגעהאלטען וואורדע, היעלט דיא פעראיינס-פרעזידענטין, פרויא פאָן וועדעש, איינע גראָסארטיגע רעדע געגען דיא היינטיגע טהייערע מאָדע. זיא זאגטע: דיא מאָדע פערשלינגט זעהר פיעל געלד אונד פערדירבט דיא גאנצע פרויען-וועלט. יעדע מיינט, זיא מיססע דיא מאָדע מיטמאכען, אונד ווענן אויך איהר מאנן נאָך זאָ ארם איזט אונד איהרע מאָדע-זוכט ניכט בעשטרייטען קאָננע. זעהעט, וויא איינפאך זיך יעטצט דיא מעננער קליידען אונד געראדע וויר זאָללען דיא רייבער איהרעס געלדעס זיין? וויר מיססען נון דאראן דענקען, דיעזע מאָדע-קראנקהייט צו היילען אונד צוואר אויף דרייערלייא וויזע: 1) דורך דיא אבשאפפונג דער פאַרביגען קליידער-שטאָפפע, דענן זאָלכע פערלאנגען אימטער איינען אנדערען מאָדע-וועכסעל, וועהרענד דאס בייא איינפאכען שווארצען קליידערן ניכט דער פאלל איזט. 2) זאָללען זיך איבעראלל פרויען-פעראיינע בילדען, אום געגען דיעזע מאָדע-זוכט צו ארבייטען אונד 3) זאָללען דיא פרויען וויססענשאפטליך הערונגעבילדעט ווערדען, דענן איינע וויססענשאפטליך געבילדעטע פרויא פעראכטעט דיא מאָדע אונד דען פוטץ, וויל דיאזעלבען איהר צו קליינליך פאָרקאָממען. (דיא היעזיגען גראָסהענדלער, וועלכע אָהנעהין שלעכטע געשעפטע מאַכען, פאנגען זיך אן צו פירכטען, דאס פאָן נון אן דיא פרויען ווירקליך וועניגער אויף דען פוטץ אויסגעבען ווערדען. — וויר וואָללען זיא נון בערוהיגען, דענן מיט דען אבריסטונגען דער מאָדע-וואפפען פערהאַלט עס זיך זאָ, וויא מיט דען אבריסטונגען דער קריעגס-וואפפען. אללע שטאאטען שרייען, דאס דיא ערהאלטונג דער גראָסען ארמעע זעהר פיעל געלד פערשלינגט, מאן מאָגע איבעראלל אבריסטען; אבער ניעמאנד וויל דאמיט דען אנפאנג מאכען.) —

* (דיארמאטה איזט אבגעבראננט!) דאס אין דער נעהע פאָן טעמעשוואר געלעגענע גראָסע רייכ-בעפאָלקערטע דאָרף דיארמאטה איזט אם 18. מאי בייגאהע גענצליך אבגעבראננט וואָרדען. איבער 150 הייזער זאממט דען צוגעהאָריגען נעבען-געביידען זינד ניעדערגעבראננט, וואָבייא אויך דרייא מענשען אום איהר לעבען געקאָממען זינד. איין דאָרטיגער איינוואָהנער שפראנג פאָם ברעננענדען דאכע העראב, בראך זיך דען פוס אונד שטארב נאָך אן זעלבעם טאגע, איין קינד פערבראננטע אין איינעם צוממער, צו וועלכעם מאן וועגען פלאממען אונד רויך ניכט צוקאָממען קאָננטע אונד איין 18 יעהריגער מאנן האטטע עבענפאללס זיינען טאָד אין דען פלאממען געפונדען. דא נון דאס פייער אים שטאללע דעם דאָרטיגען איזראעליטישען הערשאפטס-פאַכטערס, נאמענס שפיטץ, אויסגעבראָכען איזט, זאָ ראָטטעטען זיך געגען אבענד איבער הונדערט בויערן צוזאממען, וועלכע מיט אייזערנען הייגאבעלן בעוואפפנעט וואָרען, אונד וואָללטען דען איזראעליטען שפיטץ ערשלאגען. עס וואורדע זאָפאָרט מיליטער הערבייגעשאפפט, וועלכעס דיא וויטהענדען בויערן נאָך איינעם לענגערן קאמפפע אויסאיינאנדעריאגטע. —

* (דיא ראכע איינעם פערליעבטען.) אין האנאטש פאנד פאָריגע וואָכע דיא טרויאונג איינעם מעדכענס שטאטט, וועלכעס פריהער צוויא יאהרע לאנג איין פערהעלטניס מיט איינעם אנדערען יונגען מאנגע אונטערהאלטען האטטע. דיעזער וואר נון בייא דער טרויאונג צוגעגען אונד נאָך דער טרויאונג איילטע ער מיט איינעם גראָסען שלאכט-מעססער אויף דיא בראוט צו אונד ערשטאך זיא, אינדעם ער זאגטע: „ווענן דוא ניכט מיר געהאָרסט, זאָללסט דוא קיינעם געהאָרען!" — אונד גלייך היערויף האטטע ער זיך זעלבסט ערמאָרדעט.

* (90 מענשען ערטרונקען!) פאָן דען פעראונגליקטען וואללפאהרערן, פאָן דענען וויר אין פאָריגעם בלאטטע בעריכטעטען, ווירד יעטצט וויעדער געמעלדעט, דאס ניכט 53, זאָנדערן

זיא אללעס איבערשייען קאָננטע. דער גראף קעהרטע מיט פיעלען רוסישען סאָלדאטען צוריק אין דאס שלאָס, דיא סאָלדאטען האטטען ברעננענדע פאקעל אין דער האנד, וועלכע דאס גאנצע שלאָס פייער-ראָטה בעלייכטעטען. דיעזע בראכטען מיט זיך פינף געפאנגענע פאָלען, אום זיא הינצוריכטען.

„גרעפין! (זאגטע זיא לייזע) וויר ווערדען יעטצט טרויריגע שטונדען ערלעבען!"

עס פערגינג אבער קוים איינע פיערטעל שטונדע, אלס מאן מיט דען ערסטען פיער געפאנגענען איין פערהאָר פאָרגענאָממען האטטע, ווארויף מאן זיא דאנן דורך ציינער אויפהענגען ליעס.

נון בראכטע מאן דען פינפטען געפאנגענען צו שלעפפען, צו דיעזעם בענאב זיך דער גראף זעלבסט אונד ליעס זיך דאבייא מיט דען פאקעלן בעססער לייכטען, אום איהן בעססער אינס אויגע צו פאססען.

ווען ערבליקטע דא דיא גרעפין?

קיינען אנדערען אלס איהרען דיענער מיכאעל, דער זיא אין קאמיניעטץ בעדיענטע.

העטטע דיא גרעפין קיין זאָ שטארקעס הערץ האבען מיססען, זאָ ווערע זיא בייא דיעזעם אנבליקע גלייך אין אָהנמאכט געפאללען.

דער גראף ווענדעטע זיך נון אן מיכאעל אונד היעלט אן איהן פאָלגענדע אנשפראכע:

„מיכאעל! דוא שטעהסט אן דער שוועללע דיעזעס לעבענס, נאָך נור איינען שריטט אונד דוא האסט צו לעבען אויפגעהאָרט. דוא ביזט ניכט געצוואונגען, דיעזען שריטט צו מאכען, עס ליעגט נאָך אימטער אין דיינער מאכט, דיר ניכט נור דאס לעבען צו ערהאלטען, זאָנדערן אויך איינע גוטע פערזאָרגונג צו ערווערבען. דוא שטעהסט מעהרערע יאהרע אין דען דיענסטען דער גרעפין קאסאקאָווסקא אונד קעננסט אללע איהרע פאָלישען געהיימניססע, פאָלגליך מוסט דוא אויך וויססען, וואָהין זיך דיא גרעפין פאָן קאמיניעטץ אויס בעגעבען האטטע, זאגע אונס, וואס דוא ווייסט אונד איך שטעהע דיר גוט פיר דיין לעבען אונד געבע דיר אויך איינע גוטע אנשטעללונג אין מיינעם שלאָססע. זייא קיין נארר מיכאעל, דוא ביזט נאָך יונג אונד עס איזט מיר לייד, ווענן איך דיך דאָרט צו יענען פיער פאָלען אויפהענגען לאססען זאָללט!"

דיא גרעפין ציטטערטע אם גאנצען קאָרפער, זיא וואָללטע שאָן הינויסלויפען, אום איהרעם טרייען דיענער דאס לעבען צו רעטטען, אבער איהרע פאָלישע קלוגהייט זאגטע איהר, דאס זיא זיך בעצווינגען אונד בלייבען מיססע. —

מיכאעל בליעב בייא דיעזער אנשפראכע דעם גראפען גאנץ קאלט אונד זאגטע: „נון ווארום העננט איהר מיך ניכט? ווארום פערלענגערט איהר געראדע מיינע מאָרטער-קוואלען. ווענן איך מיינע גוטע הערין פערראטהען ווירדע, דאנן ווירדע איך מיך אויס שמאך אונד שאנדע זעלבסט ערמאָרדען. גראף! בייא דעם נאמען דער גרעפין קאסאקאָווסקא זאָללטעט איהר צוזאממענזינקען אונד אייך צערקנירשט אין דען שטויב ווערפען. זיא, דיא עדלע רעטטערין אונד פערטהיידיגערין אונזערעס טהייערען פאטערלאנדעס — אונד איהר זייד איין עלענדער פערעטהער!"

איינע מינוטע נאָך — אונד מיכאעל האט צו לעבען אויפגעהאָרט.

דיא גרעפין קאָננטע זיך ניכט האלטען אונד שוואנקטע צוריק אין איהר בעטט. — —

באלד וואורדע זיא אבער פאָן איהרעם שרעקליכען געדאנקען וויעדער געשטאָרט. איין צווייטעס רוסישעס רעגימענט צאָג אין דאס שלאָס איין, זיא איילטע וויעדער צום פענסטער אונד אלס זיא ביים פאקעל-שיינע דען „אָבערסט" דעס רוסישען רעגימענטעס ערבליקטע, וויא ער שטייף צו פפערדע זאס, דא פינג איהר הערץ העפטיג צו פאָכען אן, וואס בייא איהרער שטארקען נאטור איינע זעלטענהייט וואר.

„גרעפין, (זאגטע זיא) איך קעננע דען מאנן דאָרט ניכט, האבע איהן ניעמאלס געזעהען. אבער זיין אנבליק שניידעט מיר זאָ אינס הערץ, אלס אָב ער מיינען פאטער ערמאָרדעט העטטע!"

וויר וואָללען עס נון אונזערען לעזערן ערצעהלען, ווער יענער רוסישע אָבערסט וואר. ער האטטע וואָהל דען פאטער דער גרעפין ניכט ערמאָרדעט, זאָנדערן איהר פאָלנישעס פאטערלאנד. ער וואר דעריעניגע, וועלכער דאמאלס בייא קראקוי דען הויפט-זיעג איבער דיא פאָלען ערפאָכטען אונד אלס ער דאדורך באלד אויך ווארשויא איינגענאָממען האטטע. דא שריעב ער אן דיא רוסישע קאיזערין בלאָס דיא 8 וואָרטער: „הורראה! ווארשויא איזט אונזער! דאס מעלדעט אָבערסט סובאָראָף."

דיא רוסישע קאיזערין שריעב איהם וויעדער בלאָס דיא 5 וואָרטער: „הורראה! אָבערסט סובאָראָף איזט פעלדמארשאלל!"

דיעזער אָבערסט סובאָראָף האטטע זיך בערייטס אויך אים זיעבען-יעהריגען קריעגע אויסגעצייכנעט.

(פאָרטזעצונג פאָלגט.)

פאָרגעסטריגען לייט-ארטיקעל פאָלגענדעס: אומזאָגסט בעמיהען זיך דיא רעגיערונגס-צייטונגען צו בעווייזען, דאס דייטשלאנד אונד פראנקרייך אים בעסטען פריעדען אונד איינפערנעהמען לעבען, דאס פאָלק גלויבט עס איהגען ניכט. דאס פאָלק זיעהט עס. וויא פראנקרייך זיינע גראָסע ארמעע וויעדערהערשטעללט אונד איינע זאָלכע קאָסטבארע גראָסע ארמעע ברויכט פראנקרייך ניכט צום פליעגען פאנגען, זאָנדערן נור צום צוריקשלאגען דער דייטשען. ביסמארק זעלבסט בעצייכנעטע דיא ארמעע-פערבעססערונג אין פראנקרייך אלס איינע נייע קריעגס-ריסטונג. נור מוס מאן עס פאָר אויגען האבען, דאס איינע גראָסע ארמעע ניכט אין צוויא אָדער דרייא טאגען, זאָנדערן ערסט נאָך אייניגען יאהרען קריעגס-געאיבט הערגעשטעללט ווערדען קאָננע, וועסהאלב נאָך פיר יעטצט אן קיינען קריעג צו דענקען איזט. אבער נור פיר יעטצט, דענן פיר דיא צוקונפט ווירד דאס איינסטיגע זאָ גראָסע פראנקרייך נור דאפיר טראכטען, זיינע גראָסע וויעדער הערצושטעללען.

* („אָהנע מיך דארף עס קיינען קריעג געבען!") דער איינסטיגע פרייסישע קאָניג, פריעדריך דער גראָסע, זאגטע: „ווענן איך קאָניג פאָן פראנקרייך וועהרע, דירפטע אין אייראָפא קיין קאנאָנען-שוס אָהנע מיינע ערלויבניס אבגעפייערט ווערדען." — נון דיעזער אויסשפרוך האט נאָך איינען זינן, פראנקרייך וואר דאמאלס איינע זעהר גראָסע מאכט אונד האטטע אין אייראָפא פיעל צו שאפפען, אונד ווענן עס דען פריעדען אנבעפאָהלען האטטע, דאנן מוסטע פריעדען זיין, דענן זאָנסט גינג עס דעם הערויסגעפאָדערטען צו הילפע. — יעטצט אבער מעלדען דיא וויענער צייטונגען, דאס אונזער געמיינזאמער אויסווערטיגער מיניסטער גראף אנדראשי וועהרענד דעם גאנצען קריעגסלערמס דער לעטצטען טאגע גאנץ רוהיג וואר אונד צו אללען יענען ערנסטען קריעגס-נאכריכטען נור לאכען קאָננטע. ענדליך פראגטע איהן איין שטאאטסמאנן, ווארום ער דאָך בייא דיעזעם לערם דער קריעגס-טראָמפעטע זאָ גלייכגילטיג בלייבט, וועהרענד מאן זיך דאָך אין לאָנדאָן, פאריז אונד בערלין ערנסטען בעפירכטונגען היגגיבט, דא אנטוואָרטעטע אנדראשי גאנץ שטאָלץ: „אָהנע מיך דארף עס קיינען קריעג געבען!" — נאטירליך צערברעכען זיך יעטצט דיא צייטונגען דאריבער דיא קאָפפע, וויא דענן אנדראשי זיינער זאכע זאָ זיכער איזט, „וועלבעס ציבער-מיטטעל ער דענן אין דער האנד האבע, וואָמיט ער יעדעם קריעגע איינהאלט פערשאפפען קאָננטע —

* (פייער אים רייכסטאגע.) וועהרענד דער פאָרגעסטריגען רייכסטאגס-זיטצונג איזט איין הויפען פאפיער אין בראנד געראטהען, וועסהאלב אים זיטצונגס-זאאלע איין זאָ גראָסער רויך ענטשטאנד, דאס מאן איין גראָסעס פייער בעפירכטעטע. דאס פייער ווארדע אבער באלד געלאָשט. —

* (אבשיעדס-מאהל.) דיא ליבעראלען דעפוטירטען פעראנשטאלטען היינטע אבענדס איינע גראָסארטיגע מאהלצייט, בייא וועלכער דאס אבשיעדס-פעסט געפייערט ווירד. בייא דיעזער מאהלצייט ווערדען אויך אללע אונגארישע מיניסטער זיין —

* (שאָנע פערשפרעכונגען!) דער עהעמאליגע לינקע דעפוטירטע פאָן קעזמארק אונד דער יעטציגע מיניסטער טהאָמאש פעטשי, ריכטעטע יעטצט אן זיינע וועהלער אים קעזמארקער וואהלבעצירקע איין שרייבען, וועלכעס פאָלגענדערמאסען אנפאנגט: „דיא צווייא גראָסען פארטייען אונזערעס פאטערלאנדעס האבען אונטער איינאנדער פריעדען געשלאָססען. זיא האבען זיך דאצו פעראייניגט, אום מיט פעראיינטער קראפט דיא פעהלער דער פערגאנגענהייט צו היילען. היינטע זיטצען אים מיניסטעריאום אויך דיא פיהרער דער לינקען. מיט רעכט האט דאס פאָלק דיעזע פעראייניגונג מיט פריידען בעגריסט, אונד נון קאנן יעטצט דאס פאָלק אויך פאָרדערן, דאס שאָן עטוואס פיר דאס לאנד געטהאן ווירד." — נאָך דיעזער איינלייטונג מאכטע ער פאָלגענדע שאָנע פערשפרעכונגען, וועלכע דער נעכסטע רייכסטאג איינהאלטען זאָלל: 1) דיא אנגעלעגענהייטען דעם אקערבויעס. דער פאבריקען אונד דעם האנדעלס זאָללען פערבעססערט ווערדען, אום זיא צו איינער בליטהע צו בריגגען. 2) דיא וויעדערהערשטעללונג דעם קרעדיטעס צו בילליגען פערצענטען. 3) דיא גרינדונג איינער אונגארישען נאציאָנאל-באנק, וועלכע דען קרעדיט-פעהיגען לייטען צו בילליגען פערצענטען לייהען ווירד. — 4) דיא ערריכטונג איינער פערבינדונגס-באהן איבער דאס פאפפער-טהאל (אין דער ציפס). — 5) פערבעססערונג דער דעפוטירטענאָרדנונג, אינדעם מאן דען אבזיעגדען אונד אונטהעטיגען דעפוטירטען ניכט צאהלען ווירד. — 6) פערבעססערונג דער מיליטער-פפליכטיגקייט. דיא דיענסט-יאהרע מיססען קירצער זיין, אָפטערע בעאורלויבונגען, גערעכטע פערטהיילונג דער מיליטערבעקוואַרטירונגען אונד ענדליך ווירד מאן דאפיר טראכטען, דאס אויך דיא אונגארן בייא דען ליעפערונגען פיר דיא ארמעע עטוואס פערדיענען זאָללען. 7) פערבעססערונג דער שטייער-געזעטצע, אינדעם מאן דיא שטייער גלייכמעסיג אונד אויף איינע גערעכטע וויזע פערטהיילען ווירד. 8) אבלאָזונג דער רעגאליען (צום וויא פיעלטען מאלע ווירד שאָן דאס פערשפראָכען?) — 9) גראָסע שפּארזאמקייט דורך אבשאפפונג דער איבערפליססיגען אֶמטער. 10) דיא פראָצעססע ווערדען שנעללער אונד בילליגער זיין. אונד 11) דיא פערברייטונג פאָן וויססענשאפט אונד בילדונג אונטער דעם פאָלקע. — שאָן זינד דיעזע פערשפראָכענען פונקטע, אבער נאָך שאָנער ווערען זיא, ווענן זיא צור אויספיהרונג קאָממען מאָכטען. וויר דירפען אבער דאראן ניכט צווייפעלן, דאס איין מיניסטער בעשטרעבט איזט, זיין פערשפרעכען אויך איינצוהאלטען.

* (וואס דיא תורה זאגט, איזט אלזאָ דאָך אם בעסטען!) וויר האבען פאָר אייניגען מאָנאטען דיא נאכריכט געבראכט, דאס איין פראנצאָזע איינע נייע מעטהאָדע ערפונדען האט, וואָמיט דיא טהיערע אָהנע קוועלערייא אייגענבליקליך געטאָדטעט ווערדען קאָננען. דורך איינע בעזאָנדערע פאָרריכטונג ווירד איין נאגעל אין דאס געהירן דעם טהיערעס געשלאגען, וואָבייא עס אָהנע בלוט-פערלוסט אייגענבליקליך קרעפירט. אין דער שווייץ וואורדע דיעזע מעטהאָדע געזעטצליך איינגעפיהרט אונד דיא מעטהאָדע דעס שלאכטענס איזט דען יודען פערבאָטען וואָרדען (וויל בייא דער שווייצער בעהאָרדע דיא „שחיטה" אלס „צער בעל חי" בעטראכטעט וואורדע.) נון שטעללט עס זיך יעטצט אבער הערויס, דאסס דאס פלייש פאָן זאָלכען טהיערען, וועלכע מאן אָהנע בלוט-פערלוסט טאָדטעט, לייכט פוילט, זאָ דאס עס זיך אים זאָממער קוים איינען טאג האלטען קאנן אונד זאָגאר דער בעריהמטע געלעהרטע אויף דעם געביעטע דער נאטור-וויססענשאפט (נאמענס ביכנער) ערקלערטע, דאס דיא מעטהאָדע דעם שלאכטענס, וויא זיא דיא יודען האבען, אם בעסטען איזט, אונד דיא נייע מעטהאָדע מוס היעמיט אבגעשאפפט ווערדען!

* (דיא שטאדט ראָם אונד דער פלוס טיבער.) דיא שטאדט ראָם (יעטציגע הויפטשטאדט פאָן איטאליען) איזט דיא עלטעסטע שטאדט אין אייראָפא. אם 21. אפריל זינד עס עבען 2628 יאהרען געוואָרדען, זייט דעם מאן דיעזע שטאדט צו בויען אנגעפאנגען האטטע. דורך דיעזע שטאדט פליעסט דער פלוס טיבער, זאָ דאס ראָם אויף ביידען זייטען דער טיבער ליעגט. 220532 איינוואָהנער בעפינדען זיך אין ראָם, דארונטער 5000 יודען אונד 8000 גייסטליכע. ראָם האט 365 קירכען (זאָ פיעלע טאגע אים יאהרע זינד) אונד דער פאלאסט דעם פאפסטעס האט 22 האָפע אונד 11000 צימטער. אין ראָם בעפינדעט זיך נאָך דאס טהעאטער, וועלבעס טיטוס ערבויען ליעס אונד אויך דאס טהאָר, וועלכעס מאן דעם טיטוס בייא זיינער היימקונפט

פאָלליעטאָן.

דיא סאבבאטהיאנער.

(19-טע פאָרטזעטצונג.)

טראָטצדעם תמר פאָן איינעם אלטען פאָלנישען וווייבע שטארק בעוואכט וואר, האטטע יאָרליצקי אלס דאָקטאָר דאָך צוטריטט צו איהר אונד קאָננטע איהר דאהער דיא מיטטהיילונג מאכען, דאס גדעון אונד זיינע שוועסטער אים שלאָסע זייען, אום זיא צו בעפרייען.

יאָרליצקי קאם אויף ניכט לאנגע פאָן דער תמר צוריק אונד בראכטע פאָן איהר איינען צעטטעל, אויף וועלכעם אין יידישער שריפט פאָלגענדעס שטאנד: „גאָטט שיטצע דיך אונד זעגנע דיין אונטערנעהמען!"

גלייכצייטיג בראכטע יאָרליצקי דיא נאכריכט, דאס נאכטס צופאָר איין גאנצעס רוסישעס רייטער-רעגימענט פאָר דעם שלאָסע פערזאממעלט וואר אונד דאס דער גראף מיט דען רוסען אבגערייזט איזט.

גדעון קאם נון אויף דען געדאנקען, דיעזע אבוועזענהייט דעם גראפען צור בעפרייאונג פאָן תמר צו בענוטצען.

דיא גרעפין אבער דאכטע גלייך דאראן, וואס וואָהל יעטצט דיא רוססען געגען דיא פאָלען אונטערנעהמען וואָללען דעננאָך געטרויטע זיא זיך נאָך ניכט מיט דער שפּראכע הערויסצוריקען אונד דען דאָקטאָר היעריבער צו בעפראגען.

אלס נון גדעון פאָן דער גרעפין וועניגסטענס זאָ פיעל פערלאנגטע, דאס ער מיט דער תמר פערזאָנליך שפּרעכען קאָננע, דא זאגטע דיא גרעפין: „איך בין ניכט אין אנגעלעגענהייט איינעס פערליעבטען פאארעס היער, זאָנדערן אין איינער האָהערען וויכטיגערען פאָליטישען אנגעלעגענהייט, איך דארף איינע זאָלכע הייקלע זאכע איינעם פערליעבטען ניכט איבערלאססען, דוא קאָננטעסט דורך דיינע הייסע ליעבע דאס גאנצע פערדערבען. איבערלאססע נור אללעס מיר, איך ווערדע מיט דער תמר שאָן שפּרעכען."

גדעון ווישטע אויף אונד מוסטע געהאָרכען.

XIV. דיא גרעפין קאסאקאָווסקא אונד תמר.

יאָרליצקי וואוסטע דאס נון אויף איינע פיינע וויזע צו בעווערקשטעלליגען, דאס דיא גרעפין מיט דער תמר צוזאממענקאָממען קאָננטע, תמר פרייטע זיך זעהר, דיא שוועסטער פאָן גדעון צו שפּרעכען. אבער אלס זיא איינע פרעמדע פרויא ערבליקטע, דא בליעב זיא גאנץ ערשטוינט שטעהען, דא זיא דאָך דיא שוועסטער פאָן גדעון פערזאָנליך קאָננטע.

דיא גרעפין אבער האטטע זיא איבער דיעזע געהיימניספאָללע אנגעלעגענהייט באלד אויפגעקלערט, זיא ערצעהלטע איהר דיא גאנצע געשיכטע אונד צום שלוסע איהרער ערצעהלונג זאגטע דיא גרעפין: „וויא זיא נון זעהען, האבע איך מיך מיט גדעון פערבינדעט, איך ברויכע איהרע הילפע צו מיינעם פלאנע אונד זיא ברויכען אונזערע אונטערשטיטצונג, אום איהרע בעפרייאונג צו ערדייכען. זיא זינד אין געפאהר, אום איהרע עהרע צו קאָממען. עבענזאָ וויא מיין פאטערלאנד אין געפאהר איזט, היער פערקויפט צו ווערדען. וויא איך הערע, וואָללען זיא דיעזעם גראפען ניכט אין דיא אויגען זעהען, וואס מאן נאטירליך פאָן איינער טוגענדהאפטען פרויא ניכטס אנדערעס ערוואַרטען קאנן, אבער פאָן נון אן ערווכע איך זיא, דעם גראפען געגענאיבער זיך ניכט מעהר זאָ שטרענגע צו צייגען. זיא מיססען איהן בעצויבערן אונד בעהערשען קאָננען. זיא מיססען מיט איהם אָפט שפּרעכען אונד דאבייא אויף איינע קלוגע וויזע וויגען פאָלישען פלאן מיט דען רוסען ערפאהרען, אונד ווענן זיא איינע רוסישע בריעפע ערווישען קאָננטען, זאָ ווערע מיר דאס פאָן אונשעטצבארעם ווערטהע, דער דאָקטאָר יאָרליצקי קעננט אונזער געהיימניס, נור וויים ער נאָך ניכט, ווער איך בין."

„אבער גנעדיגע גרעפין, פירס פאטערלאנד האט מאן שאָן געלד אונד בלוט געאָפפערט. אבער ניכט דיא פרויענעהרע, ווענן זיא צור אויספיהרונג איהרעס פאָלישען פלאנעס מיינע פרויען-עהרע פערלאנגען, דאנן מוס איך דאס ענטשיעדען אבשלאגען."

„זאגטע איך דענן, דאס זיא איהרע עהרע אָפפערן זאָללען? דא האבען זיא מיך ניכט פערשטאנדען, זיא מיססען זיך דעם גראפען געגענאיבער בלאָס נאכגיעביגער צייגען: פערשטעהען זיא מיך?"

תמר וויללינגטע נון איין, וואָראוף זיך דיא גרעפין ענטפערנט האטטע.

XV. טרויריגע שטונדען.

דיא פערשטעללונגען דער גרעפין קאסאקאָווסקא אויף דעם שלאָסע מיראנראָד זינד ניכט לאנגע מיט איינעם וויטציגען אונד הייטערען לוסט-שפּיעלע פערבונדען געבליעבען, עס קאמען אויך ערנסטערע טרויער-שפּיעלע, וועלכע דער גרעפין אין דאס הערץ געשניטטען האבען.

אן איינעם אבענדע, אלס זיך עבען דיא גרעפין צו בעטטע בעגעבען וואָללטע, דא הערטע זיא איין גאנצעס רעגימענט אין דאס שלאָס איינריקען. שנעלל קליידעטע זיא זיך וויעדער אן אונד בעגאב זיך אן דאס פענסטער. וואהער